

ΔΕΡΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Δερματικές βλάβες: κηλίδες, βλατίδες, πομποί, φλύκταινες

Η πλειοψηφία των δερματικών παθήσεων >>> εκδηλώνεται κατά κανόνα με βλάβες που διαθέτουν περισσότερο ή λιγότερο χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Διαφορές παρατηρούνται στο μέγεθος, στο σχήμα, στο χρώμα και στο στάδιο εξέλιξης.

Πρωτογενείς βλάβες:

❖ κηλίδες

- ποικίλου μεγέθους περιγεγραμμένες αλλοιώσεις της χροιάς του δέρματος, χωρίς να παρουσιάζουν έπαρση ή καθίζηση
- μη ψηλαφητές
- στρογγυλό, ωειδές ή ακανόνιστο σχήμα ή έχουν αχνό περίγραμμα και δεν διακρίνονται ευκρινώς από το περιβάλλον δέρμα
- είναι δυνατόν να συνιστούν ολόκληρο ή μέρος του εξανθήματος, ή μπορεί απλώς να αποτελούν μια πρόιμη φάση
- ορίζονται ως βλατίδες (πλάκες) ή μερικές φορές ως ιλαροειδή εξανθήματα.

Οι μεγάλες κηλίδες (patches) είναι μεγαλύτερες σε διάμετρο από 1 cm και μπορεί να παρατηρηθούν στο σπίλο flammeus ή τη λεύκη.



❖ Βλατίδες (πλάκες)

- περιγεγραμμένα, συμπαγή επάρματα χωρίς υγρό
- ποικίλου μεγέθους, από κεφαλή καρφίτσας μέχρι 1cm
- οξυτενείς, στρογγυλές, κωνικές, αποπλατυσμένες, ή ομφαλωτές και να εμφανίζονται λευκωπές (όπως στα κέγγρια), ερυθρές (όπως στο έκζεμα), κιτρινωπές (όπως στα ξανθώματα), η μελανές (όπως στο μελάνωμα)

- βρίσκονται κυρίως στο χόριο και μπορεί να είναι συγκεντρωμένες γύρω από τα στόμια των ιδρωτοποιών πόρων ή στους τριχικούς θύλακας
- σύσταση μαλακή ή σκληρή
- στην περίπτωση που καλύπτονται από λέπια είναι γνωστές ως λεπίδωδεις βλατίδες



❖ Οζίδια

- μορφολογικά να παρόμοια με τις βλατίδες
- διάμετρο μεγαλύτερη από 1cm
- εδράζονται συχνότερα στο χόριο ή το υποδόριο λίπος

❖ Ογκοί

- ευκίνητες ή σταθερές μάζες ποικίλων μεγεθών ή σχημάτων
- κατά κανόνα διαμέτρου μεγαλύτερης των 2 cm
- μαλακή ή σκληρή σύσταση, ανάλογα με τα στοιχεία της βλάβης
- Η γενική χρήση υπαγορεύει ότι ο όρος “όγκος” σημαίνει νεόπλασμα (καρκίνος)
- έχουν την τάση να είναι στρογγυλοί
- Μερικοί παραμένουν στάσιμοι επ’ αόριστον, ενώ άλλοι αυξάνονται σε μέγεθος ή ρήγνυνται

❖ Πομφοί

- παροδικές, οίδηματώδεις υπεργέρσεις ποικίλου μεγέθους που μοιάζουν με οροπέδιο

- συνήθως ωοειδές ή τοξοειδές περίγραμμα, ρόδινη ή ερυθρή χροιά και περιβάλλονται από μια άλω κηλιδώδους ερυθρήματος
- μπορεί να είναι διακριτοί ή να συρρέουν
- οι βλάβες αυτές συχνά αναπτύσσονται ταχέως

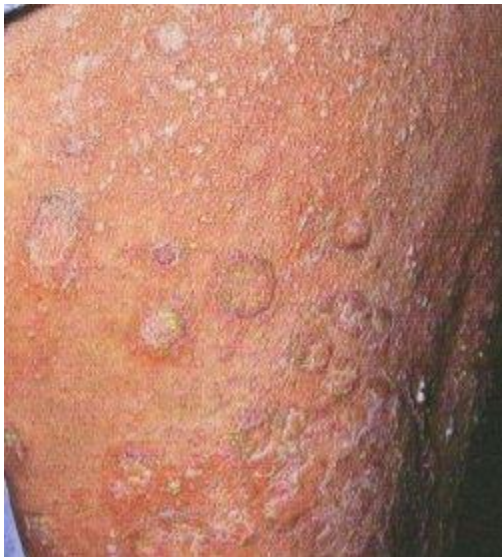


- μεγέθους 1 έως 10 χιλιοστά
 - περιέχουν υγρό
 - μπορεί να έχουν ωχρή ή κιτρινωπή χροιά οφειλόμενη στο ορώδες εξίδρωμα ή ερυθρή εξαιτίας της ανάμιξης του αίματος με τον ορό
 - η κορυφή μπορεί να είναι στρογγυλή, οξύαιχμη ή ομφαλωτή, όπως στο ερπητικό έκζεμα
 - είναι διακριτές, ανομοιομορφα διάσπαρτες, ομαδοποιημένες όπως στον έρπητα ζωστήρα, ή γραμμοειδείς όπως στην αλλεργική δερματίτιδα εξ επαφής από urushiol (δηλητηριώδης κισσός/δρυς)
 - μπορεί να αναπτυχθούν απευθείας στο δέρμα ή εξορμώνται από μια κηλίδα ή βλατίδα
 - χάνουν κατά κανόνα τη χαρακτηριστική τους εικόνα σε σύντομο χρονικό διάστημα εφόσον είτε ρήγνυνται αυτομάτως, είτε μεταπίπτουν σε πομφόλυγες μετά από συρροή ή μεγέθυνση ή μετατρέπονται σε φλύκταινες
 - όταν το περιεχόμενο έχει οροπυώδη χαρακτήρα, οι βλάβες είναι γνωστές ως φυσαλιδοφλύκταινες
 - οι φυσαλίδες αποτελούνται είτε από μία μόνο κοιλότητα (μονόχωρες) ή από διάφορα διαμερίσματα (πολύχωρες) που περιέχουν υγρό
- ❖ Πομφόλυγες
- στρογγυλές ή ανώμαλου σχήματος μεγάλες φυσαλίδες που περιέχουν υγρό ή οροπυώδες υγρό
 - διαφέρουν από τις φυσαλίδες μόνο στο μέγεθος, εφόσον είναι μεγαλύτερες από 1 cm

- είναι συνήθως μονόχωρες αλλά μπορεί να είναι και πολύχωρες
- εδράζονται επιφανειακά στην επιδερμίδα
- τα τοιχώματά τους είναι πλαδαρά και λεπτά και υπόκεινται σε ρήξη, η οποία επέρχεται αυτόματα ή μετά από ανεπαίσθητο τραυματισμό

❖ Φλύκταινες

- μικρά επάρματα της επιδερμίδας που περιέχουν πυώδες υλικό (συνήθως νεκρωτικά φλεγμονώδη κύτταρα)
- παρόμοιο σχήμα με τις φυσαλίδες
- συνήθως περιβάλλονται από φλεγμονώδη άλω
- το κέντρο τους είναι τις περισσότερες φορές λευκωπό ή κιτρινωπό αλλά μπορεί να είναι και ερυθρό αν υπάρχει και αιματηρό περιεχόμενο



Δευτερογενείς βλάβες

Υπάρχουν πολλών ειδών δευτερογενείς βλάβες, οι πιο σημαντικές εκ των οποίων είναι τα λέπια, οι εφελκίδες, οι διαβρώσεις, τα έλκη, οι ρωγμές και οι ουλές.

❖ Λέπια

- ξηρές ή λιπαρές φυλλώδεις μάζες κερατίνης
- το σώμα αποβάλλει υπο φυσιολογικές συνθήκες διαρκώς ανεπαίσθητα μικροσκοπικά λεπτά συντρίμματα κεράτινης στιβάδας

- όταν ο σχηματισμός των επιδερμικών κυττάρων είναι ταχύς ή η λειτουργία της φυσιολογικής κερατινοποίησης έχει διαταραχθεί με παθολογικά αποτελέσματα αποφολίδωσης, δημιουργούνται τα λέπια
- ποικίλλουν σε μέγεθος, άλλα είναι λεπτά και πιτυρώδη, όπως στην ποικιλόχρου πιτυρίαση, άλλα είναι τραχύτερα, όπως στο έκζεμα και την ιχθύαση, ενώ άλλα είναι στρωματοποιημένα, όπως στην ψωρίαση

❖ Εφελκίδες

- αποτελούνται από αποξηραμένο ορό, πύον ή αίμα
- συχνά αναμειγνύονται με επιθηλιακά και μερικές φορές βακτηριακά νεκρικά υπολείμματα
- εμφανίζουν μεγάλη ποικιλία στο μέγεθος, το πάχος, το σχήμα και τη χροιά, ανάλογα με την προέλευση, τη σύσταση και τον όγκο τους
- μπορεί να είναι ξηρές, χρυσοκίτρινης χροιάς, μαλακής συστάσεως, εύθρυπτες και επιφανειακές, όπως στο μολυσματικό κηρίο, κιτρινωπές, όπως στον άχωρα, παχιές, σκληρής συστάσεως και τραχιές, όπως στα εγκαύματα τρίτου βαθμού ή πεταλιοειδείς, επηρμένες, καστανόχρωες, μελανές ή πρασινωπές μάζες, όπως στην όψιμη σύφιλη

❖ Δρυφάδες και εκδορές

- στικτή ή γραμμοειδής αμυχή που προκαλείται από μηχανικά μέσα και προσβάλλει συνήθως μόνο την επιδερμίδα
- μερικές φορές φθάνει στο θηλώδες στρώμα του χορίου
- οφείλονται στο ξύσιμο με τα νύχια των δακτύλων σε μια προσπάθεια, ανακούφισης από τον ξεσμό που προκαλούν ποικίλες παθήσεις
- αν η βλάβη του δέρματος προκύψει μετά από μηχανικό τραυματισμό ή συνεχή τριβή μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο όρος εκδορά
- συχνά υπάρχει μια φλεγμονώδης άλως γύρω από τη εκδορά ή αυτή καλύπτεται από κιτρινωπό αποξηραμένο ορό ή ερυθρό αποξηραμένο αίμα
- όσο μεγαλύτερο είναι το μήκος και το βάθος των εκδορών, τόσο πιο έντονος ήταν ο κνησμός που τις προκάλεσε.

! Ο ομαλός λειχήνας που χαρακτηρίζεται από σοβαρής μορφής κνησμό αποτελεί μια εξαίρεση, εφόσον σπανίως προκαλεί την εμφάνιση εκδορών!

❖ Ραγάδες (Ρωγμές, σχισμές)

- γραμμοειδής σχισμή δια μέσου της επιδερμίδας ή μέσα στο χόριο
- ποικίλλουν σε μέγεθος από μικροσκοπικού μεγέθους μέχρι αρκετών εκατοστών σε μήκος σχισμές με σαφώς αφοριζόμενα όρια

- εμφανίζονται ξηρές ή έφυγρες, ερυθρές, ευθείες ή καμπυλωτές, ανώμαλες ή διακλαδιζόμενες
- Όταν το δέρμα είναι ξηρό, η έκθεση στο ψύχος, τον αέρα, το νερό και τα προϊόντα καθαρισμού (σαπούνι, απορρυπαντικά) μπορεί να προκαλέσει αίσθημα νυγμών και καύσου που υποδηλώνει την παρουσία μικροσκοπικών ραγάδων. Η κατάσταση αυτή είναι γνωστή ως σκάσιμο, όπως “σκασμένα χείλη”.

❖ Διαβρώσεις

- Η απώλεια όλων των τμημάτων της επιδερμίδας μόνο, όπως λόγω χάρη συμβαίνει στο μολυσματικό κηρίο ή τον έρπητα ζωστήρα ή τον απλό έρπητα μετά από τη ρήξη των φυσαλίδων, προκαλεί μια διάβρωση. Η βλάβη αυτή μπορεί ή όχι να εφελκιδιοποιηθεί αλλά επουλώνεται χωρίς να καταλείπει ουλή.

❖ Ελκη

- εκσκαφές στρογγυλού ή ακανόνιστου σχήματος
- προκύπτουν από την πλήρη απώλεια της επιδερμίδας και ενός τμήματος του χορίου
- ποικίλλουν σε διάμετρο και κυμαίνονται από μερικά χιλιοστά έως αρκετά εκατοστά
- μπορεί να είναι αβαθή, και να εκτείνονται ελάχιστα πιο κάτω από την επιδερμίδα, όπως στην δυστροφική πομφολυγώδη επιδερμόλυση

❖ Ουλές

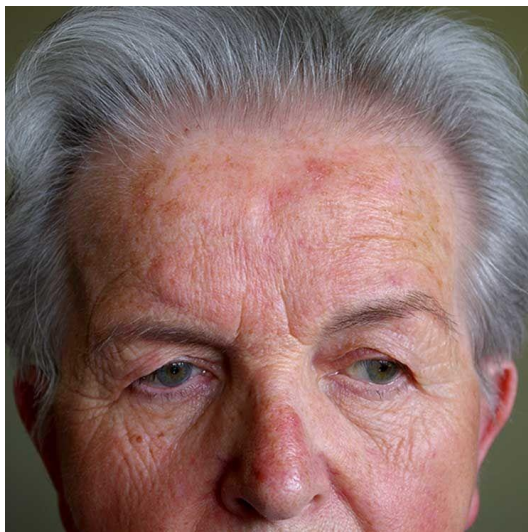
- αποτελεί φυσιολογικό στάδιο επανόρθωσης τμήματος που έχει τραυματιστεί
- δημιουργούνται από καινούργιο συνδετικό ιστό που αντικαθιστά στο χόριο ή τα βαθύτερα τμήματα τη θεμέλια ουσία που καταστρέφεται εξαιτίας τραυματισμού ή πάθησης
- μέγεθος και σχήμα ανάλογο της βλάβης

!!! Η **ουλοποίηση** έχει σημαντική **διαγνωστική** σημασία καθώς σε συγκεκριμένες φλεγμονώδεις καταστάσεις αποτελεί χαρακτηριστική εξέλιξη!!!

Συχνότερα δερματικά προβλήματα

❖ Ροδόχρους νόσος-rosacea

- χρόνια νόσος
- συμπτωματολογία έντονου κοκκινίσματος στο πρόσωπο εξαιτίας της μεγάλης παραγωγής σμήγματος
- γενικευμένη ερυθρότητα δέρματος ή μικρά κόκκινα εξανθήματα, ξεφλούδισμα και το πρήξιμο του δέρματος
- παράγοντες που προκαλούν επιδείνωση των συμπτωμάτων: στρες, υψηλή θερμοκρασία, κόκκινο κρασί, έκθεση στον ήλιο
- Συχνά συγχέεται με την ακμή!



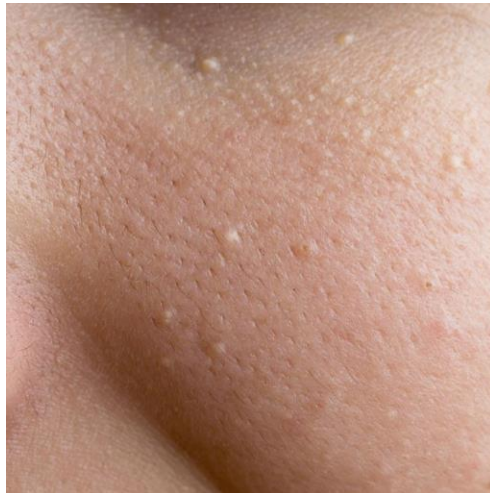
❖ Σμηγματορροϊκή υπερπλασία

- εμφάνιση σε δέρματα λιπαρά
- συμπτωματολογία διόγκωσης ενός σμηγματογόνου αδένου, συχνά σε μέτωπο και μάγουλα και εξανθήματα με βαθύλωμα στο κέντρο τους στο χρώμα του δέρματος ή ελαφρώς κιτρινωπά



❖ κεχρίο

- συμπτωματολογία μικροσκοπικής, λευκής, συμπαγής κύστης από κερατίνη, στα μάτια και στα μάγουλα
- φεύγει μέσα σε μερικούς μήνες ή και λιγότερο με τη χρήση ρετινοειδών



❖ Κρεατοελιά

- εμφανίζονται συνήθως στο δέρμα με το πέρασμα του χρόνου
- σε μέρη με πτυχώσεις, όπως οι μασχάλες και ο λαιμός-αυχένας



❖ Έκζεμα

- συμπτωματολογία έντονου κοκκινίσματος, τοπικής ξηρότητας και φαγούρας

- παράγοντες επιδείνωσης των συμπτωμάτων αποτελούν κάποια σαπούνια, μαλακτικά ρούχων και η αφυδάτωση του δέρματος



❖ μέλασμα

- συμπτωματολογία χρωματικής αλλοίωσης της επιδερμίδας σε πιο σκούρη απόχρωση σε περιοχές του δέρματος του προσώπου συνήθως που εκτίθενται στον ήλιο, όπως το μέτωπο, τα μάγουλα και το άνω χείλος



! Αυτοάνοσα δερματικά νοσήματα: χρόνιες παθήσεις του δέρματος, με εμφάνιση συμπτωμάτων όπως εξανθήματα, αλωπεκία, άφθες, φωτοευαισθησία και αλλοιώσεις των νυχιών.

- Προσβάλλεται μόνο το δέρμα
- Ή μαζί με το δέρμα προσβάλλονται και άλλα όργανα

Χρηζουν ιδιαίτερης αντιμετώπισης φαρμακευτικής και μη και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα ζωής των ασθενών και την καθημερινή τους λειτουργία.

Συνήθη αυτοάνοσα δερματικά νοσήματα

Οι πιο συχνές από τις 1.000 αυτοάνοσες ασθένειες του δέρματος που έχουν καταγραφεί είναι:

- ο συστηματικός ερυθματώδης λύκος (δερματικές αλλοιώσεις και εξανθήματα που ενεργοποιούνται συχνά με την έκθεση στον ήλιο)



- η αυτοάνοση κνίδωση (συννοσηρότητα με άλλα νοσήματα, όπως η αυτοάνοση θυρεοειδίτιδα, ο σακχαρώδης διαβήτης τύπου I και η ρευματοειδής αρθρίτιδα. Συμπτωματολογία αγγειοοιδήματος, πάθηση με μεγάλη διάρκεια, υψηλή δοσολογία αντιισταμινικών, στη γενική εξέταση αίματος δείχνει αυξημένα βασεόφιλα)



- η δερματομυοσίτιδα (σπάνια αυτοάνοση φλεγμονώδης ασθένεια, συμπτώματα προοδευτικής αδυναμίας μυών του κορμού και ένα ιδιαίτερο δερματικό εξάνθημα (με πόνο και κνησμό), σκούρο κόκκινο ή ιώδες, με κύρια εμφάνιση στο πρόσωπο,

στα βλέφαρα, στους αγκώνες, στις αρθρώσεις, στα γόνατα, στην πλάτη και στο στήθος. Παρατηρείται σε ενήλικες και σε παιδιά)



- η σκληροδερμία (πάθηση των συνδετικών ιστών, σύμπτωμά της η πάχυνση του συνδετικού ιστού στο δέρμα με αποτέλεσμα την πάχυνση και σκλήρυνση του δέρματος που έχει προσβληθεί. Διακρίνεται σε εντοπισμένη ή γενικευμένη. Μπορεί να επηρεάσει και τα εσωτερικά όργανα)



- η γυροειδής αλωπεκία (συχνή αυτοάνοση δερματική νόσος, συμπτώματα τριχόπτωσης στο κεφάλι, στο πρόσωπο και σε άλλα μέρη του σώματος. Προσβάλλει άντρες και γυναίκες ανεξαρτήτου ηλικίας. Με κατάλληλη θεραπεία τα τριχοθυλάκια που παραμένουν μπορούν να ξαναφυτρώσουν)



- η πέμφιγα και το πεμφιγοειδές (αυτοάνοσες πομφολυγώδεις δερματοπάθειες, συμπτωματολογία μεγάλων φυσαλίδων σε κόκκινο δέρμα, μεγέθους 1-7cm,

μεμονωμένες ή σε ομάδες με συμπαγή υφή. Εκκρίνουν ένα ορώδες, καθαρό υγρό και προκαλούν από μέτριο έως έντονο κνησμό)



- ο ομαλός λειχήνας (συμπτωματολογία δερματικού εξανθήματος, στο δέρμα ή στα γεννητικά όργανα και οι βλάβες απλώνονται πάνω στο σώμα μέσα σε κάποιες εβδομάδες ή λίγους μήνες. Κνησμός στο εξάνθημα και λευκές αλλοιώσεις στο στόμα, οι οποίες μπορεί να πονάνε αρκετά)



- η ιδρωταδενίτιδα (συμπτωματολογία με οζίδια, συρίγγια, αποστήματα, πυώδεις εκκρίσεις με δυσάρεστη οσμή και υπερτροφικές ουλές, με πόνο και μειωμένη κινητικότητα της περιοχής. Αρχική συμπτωματολογία είναι το κοκκίνισμα, η φαγούρα, το κάψιμο και η υπεριδρωσία. Σημεία μεγαλύτερης προσβολής είναι οι περιοχές με πολλούς ιδρωτοποιούς αδένες, όπως οι μασχάλες, οι μαστοί, το όσχεο ή το αιδοίο, η ηβική περιοχή, οι μηροβουβωνικές περιοχές, η περιπρωκτική περιοχή και οι γλουτοί)



- η ψωρίαση (συχνά κληρονομείται, συμπτωματολογία πάχυνσης του δέρματος και ανάγλυφες κόκκινες και λευκές πλάκες δέρματος, με έντονη απολέπιση. Συχνά σημεία εμφάνισης είναι στους αγκώνες και στα γόνατα)



- η ψωριασική αρθρίτιδα (συχνά σχετίζεται με την ψωρίαση, αφού συνήθως προσβάλλει άτομα που ήδη έχουν ψωρίαση. Συμπτωματολογία φλεγμονής, πόνου μέσα ή γύρω από τις αρθρώσεις, ερυθριματώδεις πλάκες στο δέρμα (ψωρίαση), δυσκαμψία στις αρθρώσεις, πρήξιμο των δακτύλων στα άνω ή στα κάτω άκρα (δακτυλίτιδα) και δυσκαμψία στον αυχένα ή στη μέση λόγω φλεγμονής στη σπονδυλική στήλη (σπονδυλίτιδα). Αν και η ψωριασική αρθρίτιδα δυνητικά προσβάλλει όλες τις αρθρώσεις του σώματος, μερικές αρθρώσεις, όπως ο αυχένας ή η μέση, είναι πιο πιθανό να προσβληθούν)



- η λεύκη (κληρονομική νόσος με συμπτωματολογία σαν «μπαλώματα» στο δέρμα, τα οποία έχουν χάσει το χρώμα του δέρματος. Εμφανίζεται στο δέρμα, στους βλεννογόνους και στα μαλλιά. Εκδηλώνεται στο 1% του παγκόσμιου πληθυσμού, σε άνδρες και γυναίκες όλων των εθνοτήτων, αλλά φαίνεται πολύ περισσότερο στα άτομα που έχουν πιο σκούρο δέρμα)



!!! Σημαντική η πρόωμη διάγνωση και παρέμβαση!!!

- ✓ οι δερματολόγοι διενεργούν λεπτομερή κλινικό και εργαστηριακό έλεγχο του δέρματος
- ✓ ο έλεγχος περιλαμβάνει βιοψία ή άλλες εξετάσεις
- ✓ δύσκολη η διάγνωση τους εξαιτίας της ήπιας και ποικιλότητας συμπτωματολογίας
- ✓ συννοσηρότητα ή προσβολή και άλλων οργάνων, όπως τον θυρεοειδή, το δέρμα, τον εγκέφαλο ή άλλα όργανα
- ✓ δυσκολία διαφοροδιάγνωσης λόγω παρόμοιας συμπτωματολογίας με άλλα νοσήματα

Τα πιο συνηθισμένα συμπτώματα

- Πόνοι στις αρθρώσεις, στους μυς ή τρέμουλο
- Δυσανεξία στη ζέστη
- Φωτοευαισθησία
- Απώλεια βάρους
- Εύκολη κούραση
- Ταχυκαρδία
- Φαγούρα στο δέρμα, εξανθήματα που υποτροπιάζουν, εξάνθημα στο πρόσωπο σαν πεταλούδα

- Τριχόπτωση γενική ή σε συγκεκριμένα σημεία του τριχωτού
- Έλκη και άφθες στο στόμα
- Λευκές κηλίδες στο δέρμα

Θεραπευτική αντιμετώπιση

- εξατομικευμένη σε κάθε ασθενή
- περιλαμβάνει την επάλειψη τοπικά (τοπική θεραπεία) με κρέμες κορτικοστεροειδών και τοπικά ανοσοτροποποιητικά φάρμακα
- λήψη φαρμάκων κορτικοστεροειδών, ανοσοτροποποιητικών και ανοσοκατασταλτικών από το στόμα ή με ένεση (συστηματική θεραπεία)
- ο ειδικός ιατρός τροποποιεί κάθε φορά τη θεραπεία σύμφωνα με την αποτελεσματικότητά της στον ασθενή
- συνεχής παρακολούθηση των ασθενών
- συνεργασία του δερματολόγου με γιατρούς άλλων ειδικοτήτων
- ομάδα αποκατάστασης για σφαιρική παρακολούθηση και αντιμετώπιση του ασθενή
- έρευνα για την κατανόηση και την αντιμετώπιση των ασθενειών

!!! Βασικότερο βήμα για την αντιμετώπιση ενός δερματικού προβλήματος είναι η ορθή αναγνώριση των συμπτωμάτων!!!

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Hay, R. J., Johns, N. E., Williams, H. C., Bolliger, I. W., Dellavalle, R. P., Margolis, D. J., Marks, R., Naldi, L., Weinstock, M. A., Wulf, S. K., Michaud, C., J. L. Murray, C., & Naghavi, M. (2013). The Global Burden of Skin Disease in 2010: An Analysis of the Prevalence and Impact of Skin Conditions. *Journal of Investigative Dermatology*, 134(6). <https://doi.org/10.1038/jid.2013.446>
- Schmidt, E., & Zillikens, D. (2011). The Diagnosis and Treatment of Autoimmune Blistering Skin Diseases. *Deutsches Ärzteblatt International*, 108(23), 399. <https://doi.org/10.3238/arztebl.2011.0405>